

O CĂLĂTORIE ÎN LUMEA PLANTELOR DE LA LACUL ROȘU SPRE ORAȘUL BICAZ, ROMÂNIA

Vasile GRATI, profesor universitar, dr. hab.

Universitatea de Stat din Tiraspol

Rezumat. Este descrisă așezarea geografică a rezervațiilor naturale „Cheile Bicazului” și „Lacul Roșu” (România), precum și originea istorică a acestora. Aceste rezervații au un relief foarte dezmembrat, o diversitate mare de specii de plante în diferite fitocenozes, atrăgând o mulțime de turiști și specialiști-cercetători din diferite domenii prin frumusețea lor. Lucrarea conține caracteristica biomorfologică a 15 specii de plante care în luna iunie se aflau într-o perioadă de vegetație deplină (de înflorire, reproducere) din diferite fitocenozes și care prezintă anumit interes științific și practic.

Cuvinte-cheie: Lacul Roșu, Cheile Bicazului, xeromezofit, plantă perenă, hidrofit, calcefil.

A TRIP TO THE PLANT WORLD FROM THE LACUL ROSU TO BICAZ, ROMANIA

Abstract. It's described the geographical location of the natural reserves „Cheile Bicazului” and „Lacul Rosu” (Romania), as well as their historical origin. These reservations have a very much dismembered relief, a wide variety of plant species in different phytocoenoses, which attracting a lot of tourists through its beauty, and researchers specialists in different fields. The paper contains the biomorphological characteristic of 15 plant species which in June were in a period of full vegetation (of bloming, reproduction) from different phytocoenoses with some scientific and practical interest.

Keywords: Lacul Rosu, Cheile Bicazului, xeromezofit, perenial, hydrophore, calcefit.

Introducere

Cheile Bicazului și Lacul Roșu alcătuiesc o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a IV-a IUCN (rezervație naturală de tip geologic, acvatic, faunistic, floristic și peisagistic), situată în județul Harghita (România), pe teritoriul administrativ al orașului Gheorgheni. Aria naturală se află în partea centrală a Munților Hășmaș, la extremitatea estică a județului Harghita. După cum afirmă specialiștii Cheile Bicazului s-au format într-un timp geologic îndepărtat datorită activității râului Bicaz, de aceea acest loc poartă denumirea de Cheile Bicazului. Cel mai îngust loc de la Cheile Bicazului este împărțit în trei sectoare, care poartă denumiri oarecum ciudate: Poarta Iadului, Pridvorul Iadului și Gâtul Iadului. Din partea mai largă a Cheilor Bicazului, unde se fac piețe de vânzare și cumpărare a diferitor suvenire naționale, în această zonă se observă foarte bine și o stâncă cu vârful lipsit de vegetație pe care este instalată o cruce numită Piatra Altarului.

Lacul Roșu este un lac de baraj natural situat la poalele Munților Hășmașu Mare, în apropiere de orașul Gheorgheni din județul Harghita. Este cel mai mare lac natural montan din România. Denumirea lui provine de la Pârăul Roșu, care traversează straturi de roci de culoare roșie, fiind alcătuite din oxizi și hidroxizi de fier. S-a constatat că Lacul Roșu s-a format în anul 1837 în timpul unei alunecări de munte, care s-a soldat cu prăvălirea unei stânci împădurite. În opinia autorului, spectaculoasă este nu numai

culoarea neobișnuită a apei lacului, dar și prezența în lac a numeroșilor trunchiuri ale arborilor de brad - rămășițe arhaice ale pădurii scufundate de cca 200 de ani în urmă [3].

Lacul Roșu și Cheile Bicazului este zona de vecinătate a Transilvaniei cu Moldova, zonă care oferă peisaje de vis și o priveliște minunată. Această zonă protejată de stat reprezintă un areal montan, cu munți și stânci împădurite, cu pajiști, goluri alpine și văi bogate în vegetație din gorunet și făgete: molidișuri, jnepenișuri și ierburi [4].

Metode și materiale aplicate

Am fost conștienți de faptul, că ne aflăm pe teritoriul unei rezervații naturale pe care o vizitează anual mii de oameni, specialiști din diferite domenii sau simplu turiști și nu se poate de ierbarizat plante sau de colectat animale. Folosind pe deplin metoda observării studenții au avut posibilitatea să cerceteze și să admire speciile de plante care se întâlnesc și în Republica Moldova, în habitate identice și asociații comune, sau diferite. Speciile necunoscute sau îndoielnice au fost determinate pe loc folosind determinatoare pentru floră și vegetația României și a Republicii Moldova [1, 2].

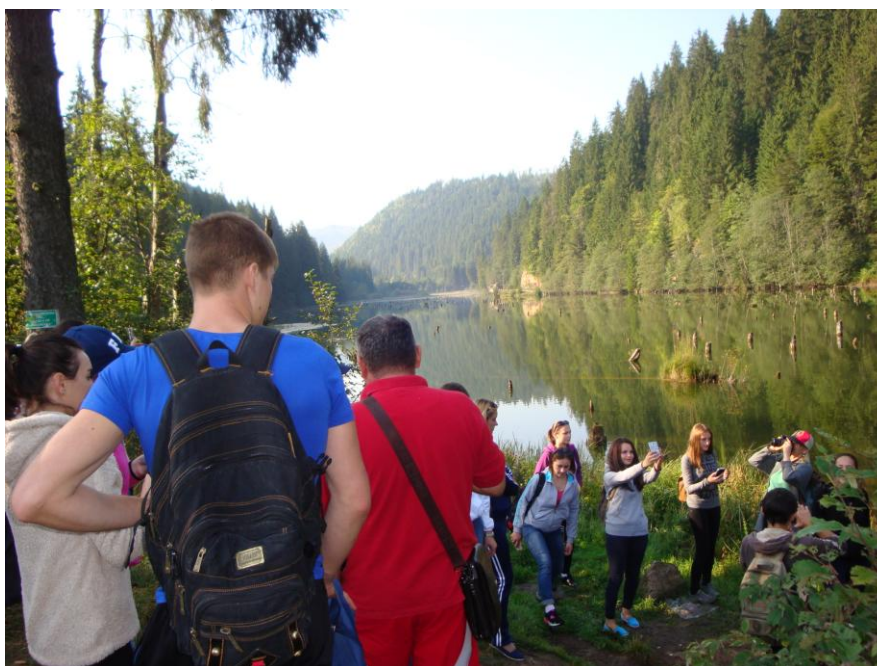


Figura 1. Studiul diversității plantelor cu flori de pe teritoriul Lacului Roșu (România)

Rezultate obținute și discuții

Coborând pe jos de la Lacul Roșu spre orașul Bicaz și aruncând privirea în stânga și dreapta a șoselei ne uimește foarte mult schimbul de asociații de plante ierboase. Multe dintre speciile de plante cu flori de o culoare vie, foarte atrăgătoare, cred că se păstrează datorită poziției puțin accesibile pentru vizitatorii zonei pe care o ocupă ele; acestea fiind amplasate pe niște stânci abrupte, cu un strat nu prea mare de sol și, de aceea sunt bine apărate (figura 1). Altele cresc lângă șosea dar au flori mai puțin atrăgătoare sau sunt mai puțin comestibile, pentru trecători nu prezintă mare interes și în așa mod supraviețuiesc.

În continuare v-om face o descriere succintă a unor specii de plante ierboase, care se aflau în plina dezvoltare vegetativă, înfloreau sau fructificau în a doua jumătate a lunii iunie. O parte din ele sunt plante medicinale, furajere, decorative, dar datorită habitatului său specific, legislației în vigoare despre rezervațiile naturale, ele rămân neatinse și supraviețuiesc.

Filumul *Equisetophyta*

Familia *Equisetaceae*

***Equisetum palustre* L. – Barba-ursului-de-bahne.** Plantă perenă, geofită, de 20-50 cm înălțime. Formarea sporilor are loc în lunile VI-IX. $2n=216$. Lăstarii sporiferi și nesporiferi sunt identici, tulpinile ramificate cu ramuri scurte, spicele sporogene atenuate. Frecventă în zona pădurilor de stejar, etajul molidului, turbării, pajiști înmlăștinite. Specie higrofită, circumpolară, toxică.

Filumul *Magnoliophyta*

Clasa *Liliopsida* (*Monocotyledones*)

Familia *Poaceae* (*Gramineae*)

***Briza media* L. – Tremurătoare medie.** Plantă perenă, hemicriptofită cu înălțimea de 20-50 cm. Înflorește în lunile V-VIII. $2n=14, 28$. Tulpinile solitare, nude cu grosimea de 3-4 mm. Paniculul este foarte ramificat, cu ramuri lungi, subțiri, orizontale, glumele puțin umflate. Frecventă în zona pădurilor de stejar, etajul fagului, pajiști, tufișuri. Specie xeromezofit-mezofită, slab-moderat acidofilă, eurasiatică, furajeră.

Familia *Hydrocharitaceae*

***Elodea canadensis* Rich. in Michx. – Ciuma apelor.** Plantă ierboasă perenă acvatică, submersă, cu tulpina de 20-60 cm, subțire și ramificată. Se fixează de fundul apelor cu ajutorul rădăcinilor. Are frunze mici ovate, dispuse în verticilii câte 3. $2n=24, 48$. Plantă dioică. Florile masculine se desprind de planta mamă și plutesc liber pe suprafața apei. Înflorește în iulie-august. Florile feminine sunt situate pe un peduncul lung și se ridică la suprafața apei. Polenizarea este hidrofilă. Plantă adventivă, originară din America de Nord, sporadică, se întâlnește în zona stepelor, zona pădurilor de stejar. Preferă ape stătătoare sau lin curgătoare, canale, iazuri, lacuri.

Familia *Papilionaceae* (*Fabaceae*)

***Anthyllis vulneraria* L. – Vătamătoare.** Plantă perenă, hemicriptofită, cu înălțimea de 5-60 cm. Înflorește în lunile V-VIII. $2n=12$. Plantele au la bază o frunză mare cu un segment eliptic în vârf și o pereche-două de frunze mai mici laterale. Frunzele tulpinale sunt în număr de 3-6. Capitulele sunt solitare, terminale de 3-5 cm în diametru, din multe flori galbene, înfășurate de bractei. Corolele galbene cu nuanțe orange. Frecventă în zona pădurilor de stejar, pajiști alpine, stâncării, calcefilă. Specie oligotrofă, xeromezofită, mezofită, europeană, furajeră.

Familia Valerianaceae

Valeriana officinalis L. - **Odolean**. Hemicriptofit, de 30-150 cm înălțime. Fără stoloni. Rădăcinile adventive subțiri și de culoare brună-gălbuie deschisă. Planta are de obicei două-câteva tulpini aspre și înăuntru goale. Frunze simple imparipenat sectate cu segmente lanceolate. Inflorescența multifloră, difuză din flori mici roze. Crește dispersat, uneori abundent. Frecventă în zona pădurilor de stejar, etajul molidului, pe șesuri umede. Specie eurasiatică, medicinală. $x=7, 8$.

Familia Dipsacaceae

Scabiosa ochroleuca L. - **Sipică**. Plantă perenă, hemicriptofit, cu înălțimea de 10-30 cm. Înflorește VII-IX, $2n=16$. Frunze lirate, dințate, mai rar întregi, eliptice, cele tulpinale de sus sunt penat sectate cu perișori scurți. Capitolele aproape sferice din flori galbene palide. Crește solitar, difuz în stepe, pe pante calcaroase, prin poene, în zona fagului, tufișuri, locuri ruderales. Specie oligotrofă, continentală, eurasiatică.

Familia Scrophulariaceae

Digitalis grandiflora Mill. - **Degețel galben**. Plantă hemicriptofit, cu înălțimea de 50-100 cm. Înflorește VI-VIII. $2n=56$. Racemul unilateral, afânat, cu flori pendule galbene-surii. Frunzele alungit lanceolate, pe partea inferioară acoperită de perișori. Frecventă în zona pădurilor de stejar, etajul fagului, rariști și margini de pădure, lângă stâncării. Specie mezofită, central europeană, toxică, medicinală, decorativă.

Digitalis purpurea L. - **Degetar, degețel roșu**. Plantă biennială-perenă, hemicriptofit. De 30-100 cm înălțime. $2n=56$. Corola florilor purpurie-roză, de 4-5 cm lungime, înăuntru cu pete întunecate și cu perișori. Frunzele în partea inferioară surii, iar în partea superioară – verzi întunecate, cu marginea crenată, lat-ovate îngustate în pețiol. Specie atlantică și mediteraneană, se cultivă ca plantă medicinală și decorativă, însă uneori se întâlnește și în stare spontană.

Familia Lamiaceae

Scutellaria altissima L. - **Gura lupului înaltă**. Perenă, hemicriptofit, de 30-100 cm înălțime, înflorește în lunile V-VII. $2n=34$. Frunzele mari, ovate, cu pețiol lung, mășcat crenate, deasupra glabre, iar de desupt - cu perișori. Florile sunt adunate într-un racem afânat, sunt axilare, câte două. Labelul de sus este violet-albăstriu, iar cel de jos albicios. Frecventă în zona de silvostepă, păduri, tufișuri. Specia este xeromezofit, mezofit, pontico-mediteraneană, eterooleaginoasă.

Familia Crassulaceae

Sedum maximum (L.) Hoffm. - **Șoaldenă mare, iarbă grasă, iarbă de urechi**. Perenă, hemicriptofit, de 30-80 cm înălțime. Înflorește în lunile VII-X. $2n=24$. Petalele sunt verzi sau verzi-roze. Inflorescența este mare, deasă corimboasă-paniculată. Frunze alterne sau câte 3 în fascicol, cele inferioare – ovate-eliptice, alungite, superioare – sesile, cu marginea întreagă, puțin amplexicaule. Are rădăcini adventive tuberizate. Frecvent în

zona de silvostepă, etajul molidului, stâncării, grohotișuri, pe soluri sărace în humus. Specie oligotrofă, pioneră, xerofit, mezoxerofit, subtermofită, europeană.

***Sempervivum montanum* L. - Verzișoara de munte.** Se aseamănă foarte mult cu *Sempervivum ruthenicum* (Koch). Plantă perenă, camefit, de 5-20 cm, înflorește în lunile VII-IX. $2n=42$. Crește în pâlcuri, etajul molidului, stâncării, specie europeană.

Familia *Brassicaceae* (*Cruciferae*)

***Isatis tinctoria* L. - Drobușor tinctoriu.** Perenă, hemicriptofit, de 50-100 înălțime. Înflorește în lunile V-VII. $2n=28$. Plantă glaucă, cu frunze tulpinale sesile, auriculate, lanceolate. Inflorescența este paniculată-corimboasă. Siliculele de lățime 3,5-5 mm alungite, de 3 ori depășesc lățimea. Se întâlnește sporadic în zona stepelor, pajiște, pe substraturi pietroase în zona molidului. Specie xeromezofit, subtermofită, continentală, eurasiatică, decorativă, tinctorială.

Concluzii

1. Cheile Bicazului și Lacul Roșu alcătuiesc un complex - o arie protejată a României, situată în partea de est a județului Harghita, la frontiera Transilvaniei cu Moldova care, din punct de vedere floristic și peisajist, este una de unicat în Europa .

2. Aria are un relief geografic foarte dezmembrat, cu munți împăduriți, cu pajiști alpine și văi bogate în vegetație. Diversitatea mare a speciilor de plante se află în funcție de altitudine, de substrat, de lumină, de umiditate, de curenții de aer, de poziția față de soare (nordică sau sudică).

3. În contextul realizării aplicațiilor de teren a studenților la botanică, zona în cauză oferă posibilități unice de cercetare a florei și vegetației montane și a speciilor periclitate - protejate atât la nivel național cât și european.

Bibliografie

1. Ciocârlan V. Flora ilustrată a României, vol. 1 și vol. 2, Chișinău, „Știința”, 1992.
2. Гейдеман Т. С. Определитель высших растений Молдавской ССР. Кишинёв, Штиинца, 1986.
3. //ro.wikipedia.org/wiki/Lacul_Roșu.
4. //ro.wikipedia.Org/wiki/Cheile_Bicazului.